

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Sudwest Fryslan
T.a.v.
Postbus 10000
8600 HA Sneek

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer

Onze referentie
1391876

Datum 02 juni 2023
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam Sint Antoniegasthuis
Adres Nieuwmarkt 38
Postcode/plaats 8701KL Bolsward
Gemeente/provincie Súdwest-Fryslân; Fryslân;
Monumentnummer 9864

Geacht college,

Op 2 mei 2023 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met de volgende aandachtspunten:

- (Voldoende) kierdichting;
- De dikte van het glaspakket van 11,5 mm;
- Het beeld van de ventilatieroosters en scharnieren in de bovendorpels.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan betreft het vervangen van het raamhout en de beglazing aan de voorzijde van het Sint Antony Gasthuis in Bolsward (1787-1781). De nieuwe ramen benaderen zoveel mogelijk het achttiende-eeuws gevelbeeld en dienen tot verbetering van het woongenot van acht appartementen, een betere isolatie, energie- en kostenbesparing. Een belangrijk argument voor deze vernieuwing is dat de huidige vensters geen originelen zijn uit de achttiende eeuw, maar historiserende exemplaren van matige kwaliteit die in de twintigste eeuw zijn aangebracht. Door deze omstandigheden konden de adviserende partijen akkoord gaan met de hieronder beschreven vernieuwing, onder nadrukkelijk voorbehoud dat het hier om een pilotproject gaat.

Motivering

Hier heeft een lang ontwerptraject plaatsgevonden waarbij alle voor- en nadelen zijn afgewogen in relatie tot de monumentale waarden, de gebruikers, de gewenste verduurzaming en de kosten. Zo was binnenvoorzetbeglazing geen gewenste optie omdat in het interieur belegstukken aanwezig zijn, die de plaatsing hiervan bemoeilijken. In overleg met de opdrachtgever, glasleverancier, timmerfabriek, aannemer en de architect is een proefraam ontwikkeld. Dit proefstuk is met Hûs en Hiem en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed besproken op 15 november 2022. Het betreft een eikenhouten frame met roedes, voorzien van vacuümglas, waarmee de adviserende partijen – onder een aantal voorwaarden – akkoord konden gaan.

Kierdichting

Ik adviseer om in eerste instantie goed te letten op maatregelen voor kierdichting, bijvoorbeeld door middel van goede tochtstrips. Wanneer de kierdichting niet goed is geregeld, doet dat afbreuk aan de kostbare isolerende maatregelen die nu genomen worden.

Glasdikte

In het proefstuk is gekozen voor een combinatie van horizontale glasdragende roeden en verticale plakroeden met 8 mm vacuümglas. De adviserende partijen konden met deze optie akkoord gaan, onder het voorbehoud dat de horizontale roeden het geheel voldoende stevigheid geven voor de lange termijn. De optie van ruiten die worden gedragen door horizontale roeden, is een zwakkere optie dan verticale ruiten en roeden. Deze zorg lijkt nu te zijn weggenomen omdat de stevigheid van de horizontale glasdragende roeden wordt gegarandeerd door de timmerfabriek.

In de nu voorliggende aanvraag heeft het glas een dikte gekregen van 11,5 mm in plaats van de in november voorgelegde 8 mm. Dit komt voort uit de wens van het bestuur van het Sint Antony Gasthuis om getrokken glas toe te passen; deze keuze heeft echter wel consequenties voor de glasdikte (niet voor de dikte van het raamhout of de roedes). Getrokken glas heeft zeker niet de voorkeur als dat betekent dat het hele pakket wordt opgedikt. Een ruit van getrokken glas kan met behoud van dikte ook goed worden toegepast in een dun dubbelglas-constructie; dat kan de dikte van de glasconstructie wellicht beperken. Daarom adviseer ik om deze keuze te heroverwegen.

Scharnieren en ventilatievoorziening

In de appartementen van het Sint Antony Gasthuis is een mechanische afzuiging aanwezig, waar een natuurlijke toevoer van lucht voor nodig is. Omdat bewoners niet kunnen worden verplicht om continu hun ramen (minimaal) open te houden voor de benodigde luchttoevoer, was hier een ventilatievoorziening noodzakelijk. Op advies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Hûs en Hiem is onderzoek gedaan naar een ventilatiesysteem dat minimaal zichtbaar is van de buitenzijde. Het voorgestelde ventilatiesysteem is een combinatie van twee verschillende roosters in de kleur van het raamhout die in de bovendorpel van het bovenlicht worden geplaatst. Er wordt gebruik gemaakt van RVS-scharnieren met de afmeting 75 x 75 mm, die in de kleur van het kozijn worden geschilderd. Dat is een kwetsbare oplossing, die op de lange termijn niet duurzaam is, omdat de verf hier niet goed op zal houden. De combinatie van de scharnieren en de ventilatievoorziening levert aan de buitenzijde geen fraai beeld op. Het is de moeite waard om hier een alternatief te kiezen waarbij de scharnieren uit het zicht worden aangebracht. De ventilatie zou ook aangebracht kunnen worden aan de gangzijde, bij de toegang van de appartementen. Daar zijn maatregelen beter en meer uit het zicht in te passen.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,